

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної роботи

 Олена Гавриш

30.08 2024 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка галузі і нормування праці

Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
Освітньо-професійна програма	Монтаж, обслуговування устаткування і систем газопостачання
Форма навчання	денна
Загальна кількість годин / кредитів ECTS	150 годин – 5 кредитів
Характеристика навчальної дисципліни	обов'язкова
Форма семестрового контролю	екзамен
Мова викладання	українська
Інформація про викладача, контактна інформація	Рудиченко Зульфія Шарібнурівна, викладач економічних дисциплін, викладач вищої категорії Робоче місце: м. Охтирка, вул. Сумська, 46, навчальна аудиторія 28, 066-354-36-49 E-mail: 1973HoMjaK@gmail.com
Розміщення курсу	https://dev1.ocsnau.net/course/view.php?id=175

Силабус розглянуто на засіданні циклової комісії економічних спеціальностей
Протокол № 1 від 30.08 2024 року

Голова циклової комісії
Викладач

Анна КОГУТ
Зульфія РУДИЧЕНКО

1.МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	Метою викладання дисципліни «Економіка галузі і нормування праці» є оволодіння студентами виробничих відносин і загальних принципів економіки газового господарства та на цій основі отримання ними спеціальних знань, необхідних для практичної діяльності в області економічного проектування на підприємстві, а також планування і реалізація заходів з підвищення ефективності виробництва.
Завдання вивчення дисципліни	Основними завданнями викладання даної дисципліни є вивчення студентами дії економічних законів стосовно об'єктів і суб'єктів економіки країни, основних положень теорії конкретної економіки, в тому числі: методів техніко-економічних обґрунтувань планових і проектних рішень, наукових основ і шляхів прискорення соціально економічного розвитку підприємства, підвищення ефективності підприємства, капіталовкладень та нової техніки, шляхів підвищення ефективності використання трудових, матеріальних, природних, інформаційних і фінансових ресурсів; вивчення господарського механізму, принципів і напрямлень вдосконалення планування і управління на основі ринкових відносин; напрямлень і економічних основ науково - технічного прогресу на підприємствах і галузях, методів вдосконалення економічного аналізу, оптимізаційних розрахунків, прогнозування, планування і управління виробничою діяльністю.

2.КОМПЕТЕНЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності	ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5 Здатність спілкуватись державною мовою, як усно, так і письмово. ЗК8 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1 Здатність користуватися нормативною, технічною і довідковою літературою, дотримуватися вимог ДБН та ДСТУ під час проектування, виконання робіт в галузі будівництва та цивільної інженерії. СК3 Здатність ефективно застосовувати сучасні будівельні матеріали, вироби і конструкції під час проектування та зведення об'єктів будівництва на основі їх технічних характеристик, властивостей і технології виготовлення СК13 Здатність виконувати економічні розрахунки для визначення вартості об'єктів будівництва та інженерних мереж. СК14 Здатність застосовувати інформаційні системи і технології для професійної діяльності у галузі будівництва та цивільної інженерії.
Програмні результати навчання:	
Результати навчання	РН10 Здійснювати оптимальний підбір та ефективне використання сучасних будівельних матеріалів, виробів і конструкцій на підставі аналізу їх технічних характеристик і властивостей, а також урахування економічних, екологічних та етичних аспектів. РН17 Самостійно складати та аналізувати елементи проектно-технологічної та кошторисно-договірної документації, виконувати техніко-економічне обґрунтування, оцінювати економічні ризики під час проектування, будівництва ремонту і експлуатації будівель, споруд та інженерних систем.

3.ПЕРЕКВІЗИТИ

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами «Економічна теорія», «Основи правознавства», «Інженерна графіка»

4. ПОСТРЕКВІЗИТИ

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: «Будівельна техніка», «Автоматизація та управління систем теплогазопостачання та вентиляції», «Охорона праці в галузі».

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви змістовних модулів, тем	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарії	
1	2	3	4	5	6	7
	Модуль 1					
1	Тема 1 Вступ	2	1			1
2	Тема 2 Газове підприємство як суб'єкт господарювання	2	1			1
3	Тема 3 Інвестиційні процеси в газовому господарстві	2	2			
4	Тема 4 Науково-технічний прогрес в газовому господарстві	2	2			
5	Тема 5 Основні фонди підприємств газового господарства	5	4	1		
6	Тема 6 Оборотні фонди та оборотні засоби підприємства	3	2	1		
7	Тема 7 Персонал підприємств газового господарства	4	4			
	Модуль 2					
8	Тема 8 Продуктивність, мотивація та оплата праці	4	4			
9	Тема 9 Технічне нормування праці	2	2			
10	Тема 10 Класифікація затрат робочого часу	4	2	2		
11	Тема 11 Нормування праці ІТР та службовців	4	2	2		
12	Тема 12 Наукова організація праці	4	2	2		
13	Тема 13 Організація оплати праці	2	2			
14	Тема 14 Особливості оплати праці робітників газового господарства	4	2	2		
	Модуль 3					
15	Тема 15 Кошторисна вартість і кошторисна собівартість та ціна будівельно-монтажних робіт	4	2			2
16	Тема 16 Кошториси в газовому господарстві	6	2	4		
17	Тема 17 Собівартість та ціна відпуску газу	6	2	2		2
18	Тема 18 Техніко-технологічна база господарської діяльності	4	4			
19	Тема 19 Механізм господарювання	4	2			2
	Модуль 4					
20	Тема 20 Фінансово-економічні результати та ефективність господарської діяльності підприємств газового	4	2	2		

	господарства					
21	Тема 21 Економічна ефективність господарської діяльності підприємств газ. господарства	6	4	2		
22	Тема 22 Аналіз і оцінка фінансово-економічного стану підприємств	4	2			2
23	Тема 23 Система оподаткування	4	4			
24	Тема 24 Фінансування та кредитування в будівництві	4	4			
	Модуль 5					
25	Курсова робота	30				30
26	Екзамен	30				30
	Всього	150	60	20		70

6. ТЕМИ ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1	
1	Тема 1 Вступ. Газове господарство як суб'єкт господарювання 1. Зміст та завдання дисципліни Її зв'язок з іншими дисциплінами Роль економічної освіти в умовах переходу до ринку 2. Роль підприємств газового господарства в економіці держави 3. Сутність підприємств: основні риси і завдання 4. Вплив форми власності та рівня економічної свободи на форми діяльності й господарювання	2
2	Тема 2 Інвестиційні процеси в газовому господарстві 1. Об'єкти інвестиційної діяльності 2. Оцінка ефективності реальних інвестицій 3. Оцінка ефективності фінансових інвестицій	2
3	Тема 3 Науково-технічний прогрес в газовому господарстві 1. Поняття про НТП 2. Основні напрями науково-технічного прогресу в газовому господарстві 3. Науково-технічний прогрес у галузі на порозі 21 століття 4. Роль інформації у здійсненні науково-технічного прогресу 5. Ноу-хау, патенти і ліцензійна справа	2
4	Тема 4 Основні фонди підприємств газового господарства 1. Поняття про виробничі фонди 2. Склад та структура виробничих фондів 3. Методи обліку і оцінки вартості основних фондів 4. Знос основних фондів 5. Амортизація основних фондів	2
5	Тема 5 Аналіз і шляхи поліпшення використання основних фондів 1. Джерела утворення основних фондів 2. Техніко-економічні показники використання основних фондів 3. Шляхи поліпшення використання основних фондів 4. Система планово-попереджувальних ремонтів та технічного обслуговування основних фондів	2
6	Тема 6 Оборотні фонди та оборотні засоби підприємства 1. Склад оборотних фондів 2. Джерела формування обігових коштів 3. Показники обертання обігових коштів	2

7	<p>Тема 7 Персонал підприємств газового господарства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, трудового потенціалу, кадрів 2. Категорії персоналу газового господарства (керівники, спеціалісти, робітники) 3. Розподіл персоналу за професіями і кваліфікацією 4. Характеристика робітників за рівнем кваліфікації 	2
8	<p>Тема 8 Управління персоналом підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування і формування персоналу 2. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів 3. Атестація працівників 4. Типові режими праці та відпочинку 	2
Модуль 2		
9	<p>Тема 9 Продуктивність, мотивація та оплата праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Продуктивність праці та її показники 2. Мотивація трудової діяльності працівників 3. Поняття оплати праці та її принципи 4. Нормативно-правові акти з питань оплати праці 	2
10	<p>Тема 10 Колективний договір як найважливіший нормативний документ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура колективного договору 2. Загальні положення 3. Виробничі відносини 4. Трудові відносини 5. Забезпечення зайнятості 6. Оплата праці, регулювання і захист заробітної плати 7. Нормування праці 8. Охорона праці 9. Розвиток соціальної сфери, соціально-трудова пільги, гарантії та компенсації 10. Гарантії діяльності профспілкової організації 11. Контроль за виконанням колективного договору 	2
11	<p>Тема 11 Технічне нормування праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль і значення нормування праці на підприємстві газового господарства 2. Мета, завдання та методи технічного нормування 3. Види норм у газовому господарстві 	2
12	<p>Тема 12 Класифікація затрат робочого часу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація затрат 2. Види нормативних спостережень 3. Методика проведення спостережень 	2
13	<p>Тема 13 Нормування праці ІТР та службовців</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормування праці службовців та керівників 2. Функції управління 3. Фактори, що впливають на витрати управлінської праці 	2
14	<p>Тема 14 Наукова організація праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями наукової організації праці 2. Різновиди виробничих бригад 	2
15	<p>Тема 15 Організація оплати праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оплата праці в умовах ринкової економіки 2. Номінальна та реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата 3. Тарифна система та її склад 4. Форми розрахунку заробітної плати 	2
16	<p>Тема 16 Особливості оплати праці робітників газового господарства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оплата праці на важких роботах 	2

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Надбавки до заробітної плати 3. Основи розрахунку заробітної плати 4. Матеріальне заохочення робітників 5. Розподіл заробітної плати 	
Модуль 3		
17	<p>Тема 17 Кошторисна вартість і кошторисна собівартість та ціна будівельно-монтажних робіт</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Ціна будівельної продукції і склад кошторисної документації 2. Визначення вартості будівництва 3. Собівартість будівельно-монтажних робіт 	2
18	<p>Тема 18 Кошториси в газовому господарстві</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Цінова політика. Ціноутворювальні фактори на будівельну продукцію 2. Одиничні розцінки 3. Зміст та структура накладних витрат 4. Види, форми кошторисів 5. Договірна ціна та особливості її визначення і узгодження 	2
19	<p>Тема 19 Собівартість продукції підприємства газового господарства</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття витрат і собівартості продукції 2. Класифікація витрат виробництва 3. Собівартість природного і скрапленого газу 4. Фактори зниження собівартості газу 5. Формула визначення собівартості газу 6. Ціна та тарифи на газ 	2
20	<p>Тема 20 Техніко-технологічна база господарської діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття техніко-технологічної бази 2. Складові техніко-технологічної бази 3. Оцінка технічного рівня підприємства 4. Основні етапи технічного розвитку підприємства 	2
21	<p>Тема 21 Виробнича потужність підприємства</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Виробнича потужність та її види 2. Формування та використання виробничої потужності підприємства 3. Організація виробничого процесу 4. Лізинг як форма оновлення технічної бази 	2
22	<p>Тема 22 Механізм господарювання</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Суть механізму господарювання 2. Основні елементи механізму господарювання 3. Самоокупність і самофінансування 	2
Модуль 4		
23	<p>Тема 23 Фінансово-економічна діяльність підприємств газового господарства</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Суть і завдання фінансової діяльності підприємства 2. Структура фінансового плану підприємства 3. Показники оцінки фінансового стану підприємства 4. Суть і характеристика загальної ефективності діяльності підприємства 	2
24	<p>Тема 24 Економічна ефективність господарської діяльності підприємств газового господарства</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність і критерії економічної ефективності 2. Показники ефективності використання оборотних коштів 3. Показники ефективності виробництва 	2
25	<p>Тема 25 Показники економічної ефективності діяльності газового господарства</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Особливості газової промисловості 2. Служби газового господарства 3. Показники діяльності служб газового господарства 	2

	4. Шляхи підвищення економічної діяльності підприємств газового господарства	
26	Тема 26 Аналіз і оцінка фінансово-економічного стану підприємств 1. Упорядкування й аналіз фінансової звітності підприємств газового господарства 2. Аналіз рентабельності та прибутковості підприємства газового господарства 3. Аналіз фінансової стабільності та платоспроможності	2
27	Тема 27 Система оподаткування 1. Податки як економічна категорія 2. Види податків, які сплачують газові господарства, порядок їх оплати 3. Штрафні санкції та порядок їх нарахування	2
28	Тема 28 Реформування податкової системи в Україні 1. Земельний податок 2. Податок з доходу транспортних засобів 3. Податок за забруднення навколишнього середовища	2
29	Тема 29 Фінансування в будівництві 1. Банківська система в ринковій економіці 2. Види і функції банків 3. Порядок розрахунку між учасниками інвестиційного процесу	2
30	Тема 30 Кредитування в будівництві 1. Методи розрахунків за виконання робіт в умовах ринкових відносин 2. Кредитування. Його принципи. Види кредитів 3. Фінансова робота в будівельній організації	2
	Разом	60

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розрахунок показників використання основних та оборотних засобів виробництва	2
2	Проведення індивідуальної фотографії робочого часу	2
3	Визначення чисельності ІТП та складання штатного розкладу	2
4	Розрахунок чисельності персоналу підприємства газового господарства	2
5	Визначення річного фонду оплати праці	2
6	Складання локального та об'єктного кошторису	2
7,8	Складання зведеного кошторисного розрахунку	4
9	Визначення собівартості та ціни будівельно – монтажних робіт	2
10	Визначення показників фінансово-економічної діяльності підприємств газового господарства	2
	Разом	20

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Вид навчальної діяльності	Форма контролю	Кількість годин
1	Організаційні форми підприємництва	Самостійна робота з навчально методичною літературою	Усне опитування Підготовка презентацій	2
2	Види собівартості БМР	Самостійна робота з навчально методичною літературою	Усне опитування Підготовка презентацій	2
3	Калькуляція собівартості	Самостійна робота з	Усне опитування	2

	природного і скрапленого газу	навчально методичною літературою	Підготовка презентацій	
4	Бізнес-план, особливості його розробки	Самостійна робота з навчально методичною літературою	Усне опитування Підготовка презентацій	2
5	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства	Самостійна робота з навчально методичною літературою	Усне опитування Підготовка презентацій	2
6	Курсова робота			
	Вступ. Опис об'єкту газопостачання	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка пояснювальної записки	2
	Складання локального та об'єктного кошторису	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Складання зведеного кошторисного розрахунку	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	4
	Розрахунок початкової вартості основних виробничих фондів газового господарства	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок амортизаційних відрахувань	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок трудомісткості обслуговування та визначення штатного розкладу	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок виробничого персоналу	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок річного фонду заробітної плати	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок собівартості реалізованого газу	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Розрахунок прибутку відпуску газу та терміну окупності капітальних вкладень	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка розрахунків	2
	Основні техніко - економічні показники	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка оформлення таблиці	2
	Висновок	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка пояснювальної записки	2
	Графічна частина	Самостійна робота після проведеної консультації	Перевірка графічної частини	4
7	Екзамен			30
	Разом			70

9.ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Види контролю:

- **Поточний** - фронтальне опитування, відтворення виробничих ситуацій.
- **Модульний** - комп'ютерне тестування
- **Підсумковий** - тестова контрольна робота, екзамен

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів з дисципліни «Економіка галузі і нормування праці» здійснюється за національною чотирибальною шкалою.

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» («5»)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється у повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
«Добре» («4»)	Оцінюється завдання, що містить відповідні, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточні, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно» («3»)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти, події, робити висновки, але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача. Дає не повні відповіді на заняттях.
«Незадовільно» («2»)	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповідні на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітленні неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущенні суттєві помилки.

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Діхтярь Л.І., Кугут Л.В., Крутась С.Ф., Блідченко Н.М., Насінник Н.С., Потапова С.Б., Ашмаріна Н.А., Найдюк К.М. Економіка та планування галузі. Конспект лекцій, 2006.
2. Малярчук Є.С., Малярчук А.М. Економіка будівництва. Конспект лекцій, 2003.
3. Діхтярь Л.І. Нормування праці та кошторис. Конспект лекцій – НМЦ, 2008.
4. Ціноутворення в будівництві // Збірники офіційних документів та роз'яснень. –К.: Інпроект, 2002.
5. Романова К.Г., Жаровська Е.П. и др.. Нормирование труда и сметы. – М.: Стройиздат, 1998.
6. Белов В.В. Нормування праці та кошториси в будівництві. - Суми: ВВП „Мрія-1” ЛТД, 2000

Допоміжна

1. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В.
Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Друге видання, виправлене і доповнене – К.: „Каравела”; Львів: „Новий світ – 2000”, 2001. – 298с.
2. Економіка підприємства / Навчальний довідник. Укладачі: Бойко Л.А., Борсук О.Я., Заїка Т.І., Колісник К.М., Кочерга І.О., Кошман В.І., Мойсіяка Р.Д., Нестеренко Л.І., Орошан Т.А., Пшенична Ю.С. – викладачі лубенського фінансово-економічного коледжу Полтавської ДАА.

12.ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента за якість викладення та опанування навчального матеріалу, прозорість оцінювання, дотримання принципів академічної доброчесності. Середовище на заняттях є дружнім та відкритим до конструктивної критики.

Відпрацювання пропущених занять відбувається у формі усного опитування (за пропущені лекції) та виконання розрахункового завдання (за пропущене практичне заняття). Строк здачі – два тижні.

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність. Політика оцінювання відображена в пункті 10 даного силабусу.